

Зміни до законодавства щодо спрощеного обліку робочих місць для осіб з інвалідністю

6 листопада 2022 року набув чинності Закон № 2682-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту соціальних, трудових та інших прав фізичних осіб, у тому числі під час воєнного стану, та спрощення обліку робочих місць для осіб з інвалідністю» (далі Закон № 2682), який був прийнятий Верховною Радою 18 жовтня 2022 року.

Цим Законом внесені зміни до деяких законів України щодо захисту соціальних, трудових та інших прав фізичних осіб та спрощення обліку робочих місць для осіб з інвалідністю. Розглянемо головні з них.

1. Змінами, внесеними до частини третьої ст.18 Закону України від 21.03.91 р. № 875-ХІІ «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (далі - Закон № 875) скасовано **обов'язок роботодавців звітувати Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю (ідеться про звітність за формою № 10-ПОІ, яку подавали не пізніше ніж 1 березня року, наступного за звітним)**. Водночас залишився обов'язок щодо надання державній службі зайнятості інформації, необхідної для організації працевлаштування осіб з інвалідністю, у порядку, встановленому КМУ.

Залишилась незмінною норма, згідно з якою підприємствам, установам, організаціям, у тому числі підприємствам, організаціям громадських об'єднань осіб з інвалідністю, фізичним особам, які використовують найману працю, встановлюється норматив робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб, – у кількості одного робочого місця (частина перша ст.19 Закону № 875).

Проте зі ст.19 Закону №875 **прибрано згадку про обов'язок роботодавців реєструватися у Фонді соціального захисту осіб з інвалідністю.**

Пенсійний фонд України у порядку та за формою ним встановленими надає Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю інформацію:

про створення роботодавцями робочих місць для осіб з інвалідністю, про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю;

необхідну для обчислення кількості робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю роботодавцями відповідно до зазначеного нормативу.

Отримана від ПФУ інформація, яка містить ознаки порушень законодавства про створення робочих місць для осіб з інвалідністю, про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю, є підставою для проведення перевірки роботодавців (частини шоста – дев'ята ст.19 Закону № 875).

Порядок контролю за виконанням нормативу робочих місць та перевірки роботодавців щодо виконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, визначається КМУ. Відповідні перевірки проводить Держпраці України.

Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю щороку до 10 березня в автоматизованому режимі з використанням даних Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування та Централізованого банку даних з проблем інвалідності здійснює визначення роботодавців, які не забезпечили виконання у попередньому році нормативу робочих місць та надсилає їм розрахунок сум адміністративно-господарських санкцій, що підлягають сплаті, обчислених відповідно до ст.20 Закону № 875.

Зазначений розрахунок надсилається у формі електронного документа через електронні кабінети роботодавців на вебпорталі електронних послуг ПФУ у формі та порядку, визначених Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю спільно з ПФУ.

Тобто те, що раніше робили роботодавці, тепер робитимуть Фонди. ПФУ надає Фонду інвалідів інформацію про виконання нормативу, а сам норматив порахує Фонд інвалідів. І все це в електронному вигляді. Після чого залишатиметься тільки стягнути штрафи з порушників. Тож отримання інформації від роботодавців, як такої, у масовому порядку вже Фонду інвалідів не потрібне.

На запит Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, ДПС та ПФУ надаватиметься інформація про порушників нормативу працевлаштування. **Отримання такої інформації і буде підставою для проведення перевірки Держпраці.**

2. Зміни, внесені до частини другої ст.20 Закону України від 08.07.2010 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі-Закон № 2464) передбачають подання відомостей роботодавцем про трудову діяльність працівника щодо переведення на іншу роботу (посаду), звільнення, поновлення на роботі, призупинення/поновлення дії трудового договору тощо, а також про належність працівника до професійних спілок.

Персоніфіковані відомості у разі їх відсутності в реєстрі застрахованих осіб, а також у разі зміни або уточнення зазначених відомостей подаються через вебпортал електронних послуг ПФУ з дотриманням вимог Закону від 22.05.2003 р. № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» та Закону від 05.10.2017 р. № 2155-VIII «Про електронні довірчі послуги».

3. Зміни, внесені новим пп.14⁶.1 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України від 09.07.2003 р. № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі - Закон № 1058) встановлюють

порядок продовження строку виплати пенсії по інвалідності або у зв'язку з втратою годувальника, які закінчуються у період дії воєнного стану.

Відповідно до цих змін для осіб з інвалідністю, яким призначено пенсію по інвалідності або пенсію у зв'язку з втратою годувальника, у яких строк припинення виплати такої пенсії припадає на період дії воєнного стану, надзвичайного стану в Україні, у разі неможливості проходження повторного огляду, виплата пенсії продовжується до припинення або скасування воєнного стану, надзвичайного стану в Україні та протягом 6 місяців після його припинення або скасування (для осіб, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом у період воєнного стану – не менш як на весь строк їх військової служби).

Якщо при повторному огляді особі з інвалідністю встановлено іншу групу (підгрупу) інвалідності, розмір пенсії, продовженої відповідно до зазначених змін, переглядається з місяця, наступного за місяцем надходження висновку медико-соціальної експертизи до територіального органу ПФУ.

***Володимир Пророк, правовий
інспектор праці ПМГУ***